

Bodóczky László

Kecskemét a reformáció idejétől kezdve mindvégig élenjárt a megújulásban

– Mezőkovácsházi vagyok, 1954-ben kerültünk Kecskemétre. Édesapámat akkor helyezték ide a megyei bíróság elnökének, én másodéves középiskolás voltam a Katona József Gimnáziumban. Szegedre jártam egyetemre, '62-ben végeztem, utána kerültem vissza. 1985-ben kerültem át a pártbizottságra. Akkor már a különféle városi kulturális intézmények elindítása folyamatban volt vagy megtörtént. Ezek sorsa, ismereteim szerint, a megyén dőltek el. Itt elsődleges szerepe Romány Pálnak és Gajdócsi Istvánnak volt, és természetesen voltak olyan feladatkörök, amelyeket itt a tanácsnak, Mező Mihálynak és az apparátusának kellett megoldania, különböző helyi igényeket kielégíteni. Ez volt a lényeg. Amiben konkrétan benne voltam, az első Tavaszi Fesztivál volt 1985-ben. Döntő részben pártbizottsági kezdeményezés volt, de nyilván az anyagi feltételt a városi tanács biztosította. Ez egy hatalmas rendezvény volt, jelentős igényeket elégített ki. Ebben jelentős szerepet kapott a zene, hiszen itt volt Cziffra György, a Száztagú Cigányzenekar, különböző kiállítások, egyéb prózai megemlékezések is. Ez akkoriban igen nagyszabású rendezvény volt, a sportcsarnokban több mint kétezer ember volt a Cziffra-zongorahangversenyen, vagy a Száztagú Cigányzenekar koncertjén.

– *És hogy születtek a döntések? Mondjuk az embereket és a pénzt, hogy lehetett a sokszínű kulturális intézményrendszer mögé tenni?*

– Ismereteim szerint Romány Pálnak a budapesti ismeretségi köre volt az, akik tudták, hogy ő is és Gajdócsi is elég nagy művészetpártolók. Ez egyedülálló volt akkoriban, hogy így egymásra találjon az érdeklődési kör az MSZMP megyei első titkára és egy megyei tanács első számú vezetője esetében, és akkor a két hatalmas tényező akarata mindjárt egy cél érdekében működött. Én azt tudom, hogy amikor a Népi Iparművészeti Múzeumot létrehozták, akkor Bánszky Pál járt itt – én ismertem, mert az öcsém is festőművész és együtt voltak egyszer Palival egy zsűrizésen –, és akkor mondom: *ne hozzám gyere, egy emelettel vagy két emelettel lejjebb a Rományhoz!* Kijött, hogy el van intézve, majd jött a megyei, a városi tanács ügyintézése, és sok utánajárás után létrejött a múzeum. Az alsóbb szintű kezdeményezéseknek is tere volt abban az időben, így a domb és a szabadidő központ, Benkó Zoltán Vízmű-igazgató kezdeményezése volt, majd utána

Bodóczky László Mezőkovácsházán született, 1954-ben került Kecskemétre, a Katona József Gimnáziumban érettségizett. Szegeden a JATE-n jogi végzettséget szerzett. 1985–1989. szeptember 30-ig az MSZMP Kecskemét Városi PB első titkára, majd 1990–1992-ig, majd 1996–2008-ig a Bács-Kiskun Megyei Bíróság elnöke. 2008-ban ment nyugdíjba.

az erdészet közreműködésével létrejött az Arborétum is. Ezekben jelentős volt a város szerepe is, mert nekik kellett intézni a különböző földcseréket.

– *Ez a nyolcvanas évek végén volt?*

– Ezek a nyolcvanas évek közepén voltak. Gajdócsi István ráadásul az Elnöki Tanács tagja is volt. Ennek folytán az összeköttetések és a tervezési pénzek talán egy kicsit jobban megnyíltak a minisztériumok felől is. De mondom, erről nem tudok. Nálunk, akik a városnál a kulturális vonalat vitték: Papesch László, Turi András, Kele György. Fekete Lászlóé volt a sport, ahogy Laci elment, utána az enyém lett. Nagy dolgok történtek a sport területén is, 1972-ben kiemelt egyesületként, tizennégy szakosztállyal létrejött a Kecskeméti Sport Club (KSC), és a kilencvenes évekig funkcionált úgy, hogy a mai sportműhelyek alapjai ott alakultak ki: a röplabda, a kosárlabda, a birkózás, a cselgáncs onnan indult.

– *Amik a mai napig meghatározóak a város sportéletében.*

– Még jelenleg is, ha valaki azt mondja, hogy röplabda, akkor az középiskolai szinten Kecskemétet, Dunszt Ferencet és Beregszászi Szabolcsot jelenti. De ugyanígy a női kosárban Adamik Ferenc alkotott jelentőset, mert egyedülállóan az általa edzett középiskolás lányok bejutottak a magyar NB I-be. Ez abban az időben egy hallatlan nagy eredmény volt.

Az eredmények pénzügyi fedezetét részben elősegítette, hogy 1985 után sikerült az itt működő budapesti leányvállalatok nagy részét kecskemétivé tenni, úgyhogy a trösztökből ki lettek véve, és önálló cégekként működtek tovább. Így ezek mindjárt többet tudtak a város életébe, a közönsébe beadni, nem Pest vitte el a pénzt, a központ, hanem itt maradt. Ez már olyan 1986–87 körül volt, mert akkor a Fémmunkás, a Barnevál, a Konzervgyár a trösztből kilépett és önállósodott, önálló külkereskedelmi jogot is kaptak, de ide sorolható a Reszelőgyár, a Mezőgép és az MNG is.

– *Ez tudatos városi törekvés volt?*

– Tudatos, ez akkor már benne volt a levegőben. Ennek az volt az előzménye, hogy Nyers Rezső volt itt évtizedeken át országgyűlési képviselő. Az ő nevéhez fűződik a '68-as gazdasági reform kidolgozása – amit végül is nem sikerült végigvinni –, de ez a törekvés végig megmarad. Vagy Pozsgay szellemisége is jelentős volt Kecskeméten. Szóval ez adta a hátteret.

– *Tehát az, hogy kecskeméti kötődésű, az országos politikában is meghatározó emberek voltak itt, és erős kecskeméti kapcsolatokkal rendelkeztek?*

– Meghatározó emberek voltak, és az egyéni gondolkodásmódjuk is meghatározó volt. Ez Kecskemétnek rendkívül sokat jelentett, jót tett. Kecskemét a reformáció idejétől kezdve mindvégig élenjár a megújulásban. Ennek köszönhetően lehagytuk az országot, lehagytuk a helyi vállalatok megalakításában. De mondhatnám itt a művészeket is, Bodri Ferenctől Pálffy Gusztávon át, Buda Ferenc, Hatvani Dániel, Goór Imre, Pócs Péter, Turi Endre, vagy a most elhunyt Báron László. Az építészetben is, itt azért a sok új épület mellett, a régeből is megmaradt valami. Megmaradt a Batthyány utca színház felőli vége, mert ott Romány már azt mondta: *ne tovább!* Nagy hatással volt Kerényi József, aki sajátos építészeti stílust teremtett Kecskeméten, és igen nagy jelentőségű Farkas Gábor tevékenysége is.

– Az eddigi interjúalanyaink kissé megosztottak, hogy kinek tulajdonítsanak meghatározó szerepet, a városi vagy a megyei vezetésnek?

– Akik ismerik a kort, azok tudják, hogy a döntési struktúra felülről az alsó szervek irányába hatott. Így a stratégiai kérdésekben hozott felsőbb, így a megyei döntéseket is a helyi szerveknek végre kellett hajtani. Kecskeméten, meglátásom szerint a pártbizottság nem telepedett rá a városi tanácsra, így annak megmaradtak, a kötelező feladatokon túl, a sajátos városi feladatokban a döntés lehetőségei. A helyi érdekek érvényesítésében rendkívül nagy szerepe volt Mező Mihálynak, a városi tanács akkori elnökének, aki a város érdekében sokat ütközött mind a megyei pártbizottsággal, mind a megyei tanáccsal. A végső következtetés azért mégiscsak az, hogy a várost érintően is a leglényegesebb kérdések – lakásszám, úthálózat, víz, iskolák stb. – megyei döntési kompetenciák voltak.

– A pénzt is ők tudták megszerezni az ötletekhez.

– A pénzt általában az ötletadónak kellett biztosítani, így a szabadidőközponthoz döntő részben a Vízmű, az Arborétumhoz, némi költségvetési pénzen túl, az erdészet biztosította az anyagi háttérrel. Egyébként a pénzügyi háttérrel az éves költségvetés biztosította a központi és helyi feladatok megvalósításához. A város nagy erőfeszítéseket tett a sport pénzügyi háttérének megteremtéséhez is. Aktívan részt vettek a KSC vezetésében. A KSC elnöke a tanácselnök vagy a helyettese volt.

– Ha az ország más hasonló városaival vagy megyéivel összehasonlítjuk ezt, azért sokan mondták ebben az időszakban, hogy bezzeg Bács-Kiskun megye, meg bezzeg Kecskemét. Ez első sorban a megyei vezetésnek volt köszönhető, vagy más tényezők is szerepet játszottak ebben?

– Azt hiszem, hogy ebben szerepet kapott a lokálpatriotizmus is, de nagy jelentősége volt a megyei és a városi vezetők együttműködésének. Ha itt a megyei vezetés megveszekedik, ha nem akarják a jót, akkor hiába csináltak volna bármit.

Az előbb már említett művészeti és sportélet mellett igen jelentős volt, és az ma is, a város irodalmi élete. Itt volt a Forrás, rendszeresen megjelent a Cumánia, itt tevékenykedett Buda Ferenc, Hatvani Dániel, Orosz László, fiatalabb nemzedékként Szekér Endre, Zám Tibor és még mások. Kik voltak itt még?

– Igen, aztán jöttek a mostaniak.

– Igen, a mostaniak: Füzi László, Pintér Lajos szóval volt hova jönni és volt miért, nem véletlenül jöttek ide.

– És ezeket a meghatározó személyeket hogy sikerült Kecskemétre hozni vagy ki szervezte ezt?

– Kecskemét sokszínű művészeti élete, szellemisége, a megélhetés biztonsága vonzotta az embereket. Jellemző, hogy amikor a GAMF-on végzett a szír származású Bahget Iskander – a későbbi fotóművész –, ő maga kérte, hogy Kecskeméten szeretne maradni, és ehhez kért segítséget, amit megkapott, és utólag bebizonyosodott, hogy nem érdemtelenül.

Polyák Ferenc fafaragó a fél világot bejárta a fejszéivel, és Feri nagyon jól megélt ezekben az országokban, piarista diák volt, a latitudásával Kubában is megértette magát. A zenei élet is magas szintű volt, nemcsak Kodály miatt, hanem a népzene és a könnyűzene is erős és népszerű volt. Volt színházi zenekar, aztán különféle énekkarok, citerazenekar, most már világhíres énekkaraink vannak. Manapság is öröm nézni, hogy a legnagyobb templomok is megtelnek érdeklődőkkel, amikor egy-egy nagyobb hang-

versenyre, koncertre kerül sor. Úgyhogy Kecskemét kulturális élete rendkívül sokrétű. Eddig nem sikerült, hogy legyen egy igazi szabadtéri rendezvényhelyszín. Próbálkozás volt kint a dombnál, de valahogy az nem jött be. A Csiperó, Farkas Gáborékkal, a világon egyedülálló. Szóval, aki most fiatal, az nem mondhatja, hogy nincs hová mennie, mert a művészet és a sport számtalan területe megadatik neki.

– *A másik pozícióra vonatkozóan is kérdeznék. Hogyan alakult a bíróság és a város kapcsolata, mennyire illeszkedett be a városba a bírói társadalom?*

– Ennek a lényege az, hogy a rendszerváltáskor engem visszafogadtak, sőt egyből megválasztottak a megyei bíróság elnökének. Két évig voltam elnök, négy évig tanácselnök, majd Hernádi Gyula halála után tizenhat évet voltam ismét elnök, hetvenéves koromig. A bírói létszám ez idő alatt szinte a duplájára emelkedett. Döntő részük nem kecskeméti, hanem többnyire Szegedről, Pécsről, vagy Pestről jöttek az egyetemről, és ezekben a városokban élénk kulturális élet folyt. Ők igénylik a kultúrát, a zenei rendezvényeket, a kiállításokat, nagyon sokuknak színházbérlete van. A szakmai színvonal és a szakmai közélet is igen erős, a kör azzal is bővült, hogy beindult Kecskeméten a jogászság és a jogi asszisztens-képzés is. A kollégák tudnak előadni és a jogi, szakmai élet is elég élénk, működik a Jogászegylet, és vannak különböző jogi szakmai egyesületek is.

Az sem véletlen, hogy itt a Népfrontot nagyon erős volt és Debreczeni József innen került be a Parlamentbe. Tehát itt a pártbizottság nem települt rá a dolgokra. Ha itt kemény vonalások lettek volna, akkor a Jóska szóba sem jön, hogy bekerüljön a jelöltek közé, de ezt ott fönt mi, többen nem engedjük. Tehát szabad jelölés volt, és akkor ott a Jóska bejött, a választáson pedig ő nyert. Ezért kaptunk is bőven a fejünkre, de én úgy voltam vele, hogy a szabályok mindenkire egyformán vonatkoznak, és ez volt a városi igény. Végül is a szavazás, a választás ezt igazolta. Az is nagy akció volt, amikor a Hunyadi-szobrot a Katona József Gimnáziummal szemben, a Boldogasszony Szűz Mária-szobor helyére akarta helyezni a megyei pártbizottság. Fölkeresett Bajcsiné Kéri Ildikó kollégánóm, aki bírónő volt, aláírásokkal a Temes téri szomszédok nevében, hogy ők ezt nem hagyják. Ekkor 1988-ban voltunk még csak. Akkor azt mondtam: *Ildi, nézd, én megpróbálom!* Romány akkor már elmenőben volt, azt mondta, hogy rám bizza a dolgot. Kiss István szobrászművésznek, azt mondtam: *kérlek szépen, nekem azt mondták, hogy itt lesz a helye, akkor gyere, nézzük meg, hogy hol!* Mondtam neki, hogy van nekünk egy Hunyadivárosunk, és oda került ki a szobor, és ott tudta úgy beforgatni, hogy Belgrád felé nézzen. Tehát maradt a Szűz Mária, Ildinek semmi hátránya nem lett – azt nem engedtem volna, de föl se merült.

– *A vidéki iparfejlesztésre szánt pénzekből annak idején Kecskemét és Bács-Kiskun megye is elég komoly szelleteket tudott magának megszerezni.*

– A Fémmunkásban könnyűszerkezetes hangárokat gyártottak a szovjet repülők és tankok számára. A Konzervgyárat átépítették, hogy nyugati exportra is tudjon termelni. A Barnevál is a francia és a nyugati piacra termelt és a Konzervgyár is. Már nemcsak azt csinálták, hogy hordóban az oroszoknak szállították a selejtárut, hanem formatervezett üvegekbe, igényes csomagolással szállították a nyugati piacokra. A városban az infrastruktúra és a közműhálózat is sokat fejlődött.

– *Még arról beszéljünk egy kicsit, hogy Nyers Rezső Kecskemétről volt országgyűlési képviselő...*

– Igen.

- És ő hogy került itt képbe?
- Már a hetvenes évektől itt volt.

- De ő nem helyi.
- Nem, a Szövetségnek¹ volt az országos elnöke, valamikor hajdanán, és azt már a párt osztotta le, hogy ki hol induljon a választáson, hol legyen képviselő.

- És ez jelentett valami közvetlen kapcsolatot a város felé?
- Ezt szerintem Mező Mihály tudná megmondani. Azt tudom, hogy egy-egy terv készítésekor, ami olyan volumenű volt, hogy kevés volt a megye is, akkor elmentek hozzá.

- És a Pozsgaynak is volt valami hasonló szerepe? Azért ő volt itt a pártiskola igazgatója.
- A pártiskola igazgatója és az ideológiai titkár volt a pártbizottságban. Kérlek szépen, én ennek a két embernek köszönhetem, hogy a párthoz kerültem. Romány azt mondta, hogy új emberek kellene, és lecserélt igen sok funkcionáriust.

- Azért ez elég furcsa lehetett egy megyei első titkár szájából. Meg lehetett tenni ezt már akkoriban?
- Ezek szerint meg lehetett tenni, mert ezek egy irányba mutató váltások voltak.

- Lehet, hogy ők inkább már szakértelmiségiekben gondolkodtak pártvonalon?
- Egyértelmű, Románynak már elege volt a politikusokból. Ez a csere végigment a megyén, egyetemi vagy főiskolai végzettségű első titkárok, titkárok kerültek be a vezetésbe. Romány második idejében ez a váltás szép fokozatosan végigment a megyén.

- Romány foglalkozott a megye összes nagyvárosával, nem csak Kecskeméttel?
- Persze, erre odafigyelt.

- Az, hogy Romány így gondolkodott, az betudható-e annak, hogy ő tudományos vonalon is komoly teljesítményt ért el?
- Olvasott ember volt, állandóan képezte magát. Amit még utólag is tisztetek benne az, hogy nem akkor lett akadémikus, amikor hatalma teljében volt, hanem már a kilencvenes években, egyetemi tanárként.

- A gödöllői egyetemen is tanított.
- Tanszékvezető lett, ott tanított.

- A népfrontmozgalom mitől volt olyan erős itt Kecskeméten? Szervezte ezt valaki vagy alulról szerveződött?
- Alulról szerveződött és nagyon sokrétű volt. Kecskemét 1950 előtt nem volt megyeszékhely. 1950 után százával, ezrével áramoltak ide a megyei intézményekbe az új funkcionáriusok, legyen az pártintézmény, vagy egyéb más megyei, közigazgatási intézmény. Megszűnt Bács-Bodrog megye, így Bajáról mind a pártba, mind az önkormányzatba jöttek az emberek például Molnár Frigyes, Gajdócsi csak jóval később. A pártvezetésbe sokan érkeztek Pestről is. Kecskemétnek ez a sokrétősége, ez már akkor megnyilvánult,

¹ Szövetkezetek Országos Szövetsége (Szövosz)

szóval nagyon-nagyon sokrétű volt a város. Részben felülről, de inkább alulról szerveződő dolgok voltak ezek. Volt itt a hímező szakkörtől a foltvarróig minden. Az emberek ebben tudták kiélni magukat, mert akkor még nem volt tévé.

– *Értelmesebb időtöltés volt.*

– Igen, akkor még a közösségnek volt jelentősége. Egy színházi rendezvény nagy esemény volt, itt a színészek istenek voltak.

– *Az lehet, hogy a parasztpolgárosodásnak tudható be az, hogy itt az átlagember is egy kicsit polgárosodottabb volt?*

– Polgárosodottabb, nézd meg a Csongrádi utca épületeit, hogy micsoda mives épületek. Aztán a szocializmusban is fejlődött a gazdaság, ami megpezsdítette itt a környéket, a cégekbe, és azok élére máshonnan is jöttek. A hetvenes években már nem politikusok voltak a vezetők, mint induláskor. Horváth János a Fémmunkásban komoly feltaláló mérnök volt. Vagy az idetelepített BRG, a szakmaiság, az elektronika csúcsa volt a maga korában. Ezeknek ki kellett építeni a képzési hátterét, a Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolát, a szakközépiskolákat és az iparitanuló-iskolákat. Idetelepítették a kísérleti intézeteket, a Zöldségtermesztési Kutató Intézetet, a Szőlészeti és Borászati Kutatót, tehát a mezőgazdaság vonalán is hozták a tudományt.

Országosan is egyedülálló volt, és jelenleg is az, a Kecskemét vonzáskörzetében meglévő tanyarendszer, és a rendszerváltás előtt ilyen volt a szakszövetkezeti termelési forma. Elsősorban a tanyák jelentettek problémát, hiszen oda el kellett juttatni a villamos áramot, az életfeltételeket megfelelővé kellett tenni. Ebben igen sokat segítettek a termelőszövetkezetek és az ÁFÉSZ-ek, akik a háztáji gazdálkodás segítségével, a felvásárlás megteremtésével, a mozgóbolt-rendszerrel segítették az embereket. A szakszövetkezetek a tulajdonosi szemléletet, a felelősségtudatot tartották meg az emberekben.

Az interjút Rigó Róbert készítette